

Opinie & Debat

Boris Johnson zal 8 juni niet overleven

Nadat Theresa May met haar man op wandelvakantie in Wales was geweest, stond in *The Mail on Sunday* dat ze het niet leuk vond om premier te zijn en al plannen aan het maken was om af te treden. Ze zou als een Redder des Vaderlands een Brexit-deal tot stand brengen en dan van haar pensioen gaan genieten. Maar twee dagen later kondigde May vervroegde verkiezingen aan. Ze kan zo haar goede peilingen verzilveren en Labour decimeren. En ze kan een eigen mandaat verkrijgen zodat ze niet meer gebonden is aan het verkiezingsprogramma van haar voorganger Cameron.

Dat May de verkiezingen van 8 juni gaat winnen, lijkt zeker. Niet alleen wegens de zwakte van Labour, maar ook vanwege de verkiezingsgoeroe van de Conservatieven. De Australische politiek strateeg Lynton Crosby zat achter de winst van Boris Johnson bij zijn campagne voor het burgemeesterschap van Londen en achter de grote winst van Cameron bij de verkiezingen van 2015. Crosby kwam bij de referendumcampagne van vorig jaar bij Johnson aan boord, de man die hij eerder zowel op vorm (haar, kleding, discipline) als inhoud (centrale boodschap, oneliners) had gedruild. Nu mag May van de diensten van de 'Lizard of Oz' gebruik maken.

De Brexit-onderhandelingen zullen pas na de verkiezingen van 8 juni starten. Grote vraag is wie er na een winst van de Conservatieven in het nieuwe kabinet komen. Bij de formatie van haar huidige kabinet ontsloeg Theresa May haar concurrent George Osborne. Die werd geconfronteerd met een persbericht zodat hij zijn vertrek niet als vrijwillig kon presenteren. Michael Gove kreeg het nog zwaarder te verduren: hem gaf May in een kort gesprek te kennen dat collega's haar het belang van loyaliteit te kennen hadden gegeven. Een periode als *backbencher* moest hem helpen bij het tonen van die trouw, aldus de nieuwbakken premier. Tijdens toespraken maakte ze verschillende grappen ten koste van haar minister Boris Johnson. De hardste toen ze het had over een hond die werd afgeemaakt omdat zijn baasje hem niet meer nodig had.

Als May haar eerste landelijke verkiezingen wint, zal het voor de weinig diplomatieke Boris Johnson einde oefening zijn als minister van Buitenlandse Zaken. Ook hem zal ze aan de kant zetten. Waarvoor heeft ze hem nog nodig? Remainer May heeft zich inmiddels als Brexiteer ontpopt. De haar goedgezinde en machtige tabloid *The Daily Mail* zal schrijven dat ze het met Boris als minister van Buitenlandse Zaken heeft geprobeerd. Maar Europa is nog steeds woedend op hem, niet bevorderlijk voor de Brexit-onderhandelingen.

De krant zal schrijven over zijn vernederende ervaring na de gifgasaanval in Syrië. Toen werkte Johnson aan een voorstel voor de G7. Die zou nieuwe sancties tegen Rusland moeten afkondigen. Maar de G7 ging niet mee met zijn voorstel, wat Johnson niet had zien aankomen. Daarop noemde een schaduwminister van Labour hem een blok aan het been. May is dat blok liever kwijt dan rijk. Ze kiest het moment waarop zij sterker en Johnson zwak staat. Hoezo met pensioen?

Patrick Bernhart schreef *Boris – Klucht of koningsdrama?*

COLLIGNON



Overheid, laat je beleid testen

GEDRAGSONDERZOEK

Vergroot expertise op snijvlak van beleid en wetenschap met een centrum voor gedragsinzichten.

In ons land testen we alles, behalve beleid. Wij pleiten voor een kabinet dat durft te experimenteren met voorgenomen beleidsmaatregelen.

Van het format van *Boer zoekt Vrouw* tot de nieuwste chipssmaak, iedere aanpassing wordt van tevoren getest onder gebruikers. Dat heeft een reden: testen levert een beter product op en voorkomt dure missers.

Bij beleid blijft een test vaak achterwege en dat leidt tot onnodige ergernis en kosten. Een recent voorbeeld is de manier waarop de overheid communiceert met studenten over de geldigheid van de ov-jaarkaart. Studenten zien e-mails hierover van DUO vaak over het hoofd, constateerde de Ombudsman vorige maand. Tienduizenden deurwaarderbezoeken zijn het gevolg. Door te experimenteren met beter geformuleerde e-mails en sms-berichten zou de overheid dit kunnen voorkomen.

De secretarissen-generaal pleitten in een brief van 28 maart aan Edith Schippers voor 'ruimte' in het regeerakkoord, oftewel voor het formuleren van beleidsdoelen in plaats van het vastleggen van een aanpak. Daar sluiten wij ons bij aan: die ruimte moet worden benut voor het uittesten van nieuwe maatregelen, zodat een lerende overheid ontstaat. Iedere nieuwe minister zou in de komende regeerperiode ten minste vijf van zulke experimenten moeten starten.

Ten eerste leidt dat tot een overheid die efficiënter wordt in het behalen van doelen. Kleine aanpassingen, zoals een *reminder* op het juiste moment, kunnen tot grote besparingen leiden. Op die manier heeft de Noorse belastingdienst miljoenen extra inkomsten behaald. Ook op grote maatschappelijke thema's, zoals schuldhulpverlening en zorg, kan het testen van beleid tot grote besparingen leiden.

Daarnaast kunnen beleidsexperimenten een belangrijke functie in het regeerakkoord vervullen. Partijen kunnen fundamentele meningsverschillen beslechten over hoe je een overeengekomen beleidsdoel bereikt, door vooraf mogelijke aanpakken te testen op effectiviteit en haalbaarheid.

Zo komt in het regeerakkoord waarschijnlijk een plan dat ervoor moet zorgen dat meer zzp'ers een arbeidsongeschiktheidsverzekering afsluiten. Om dat te laten slagen, zou in één sector gedurende een jaar een automatische, maar opzegbare verzekering (opt-out) getest kunnen worden. Afhankelijk van het resultaat kan de verzekering daarna in aangepaste vorm worden uitgerold.

Ten derde kan een experiment naast politieke patstellingen ook een wezenlijk gebrek aan kennis doorbreken. Op belangrijke thema's zoals belastingen, arbeidsparticipatie, milieu en onderwijs bestaat te weinig gedragskennis om vanaf de tekentafel beleid te maken dat een grote kans van slagen heeft.

Hoe komen we verder bij zo'n gebrek aan kennis? Allereerst door te onderkennen dat er reden is voor een gezonde portie twijfel aan het beleid. En vervolgens door nieuw beleid wel een kans te geven, maar geen blind

vertrouwen. In andere woorden: laat beleid zich eerst op kleine schaal bewijzen, alvorens het breed in te voeren. Experimenteer systematisch met wijzigingen en monitor het effect daarvan.

In een tijd van nepnieuws en zogenaamde alternatieve feiten heeft de maatschappij behoefte aan beleid dat bewezen effectief is. Het Behavioral Insights Team, dat de Britse overheid adviseert, heeft in samenwerking met overheidsinstellingen al meer dan 200 experimenten uitgevoerd; de Wereldbank voert momenteel veertig gedragsexperimenten uit.

Ook in Nederland is er een begin

Kleine aanpassingen, zoals een reminder op het juiste moment, kunnen tot grote besparingen leiden

Op het gebied van belastingen, arbeidsparticipatie, milieu en onderwijs bestaat te weinig gedragskennis

gemaakt: ondergetekenden hebben de afgelopen jaren meegewerkt aan een beperkt aantal beleidsexperimenten. Maar het goed toepassen en testen van gedragskennis vraagt om een nieuw type expertise dat binnen de Nederlandse overheid onvoldoende aanwezig is.

De logische vervolgstap is het oprichten van een onafhankelijk expertteam of centrum voor gedragsinzichten, waar ook de WRR afgelopen maandag voor pleitte. Daarin kan expertise worden opgebouwd op het snijvlak van beleid en wetenschap. Zo'n team kan zichzelf binnen vier jaar terugverdienen door het effectiever maken van bestaand beleid en het voorkomen van dure missers. Het is tevens het best mogelijke bewijs dat de coalitiepartijen aan *fact-based* in plaats van aan *fact-free politics* durven te doen.

dr. Eva van den Broek (Wageningen University & Research)
prof.dr. Robert Dur (Erasmus Universiteit Rotterdam)

dr. Michel Handgraaf (Wageningen University & Research)
prof. dr. Jan Potters (Universiteit van Tilburg)
dr. Reint Jan Renes (Hogeschool Utrecht)
prof.dr. Stephanie Rosenkranz (Universiteit Utrecht)
prof.dr. Arthur Schram (Universiteit van Amsterdam)
prof.dr. Esther-Mirjam Sent (Radboud Universiteit)
prof.dr. Daan van Soest (Universiteit van Tilburg)
prof. dr. Adriaan Soetevent (Rijksuniversiteit Groningen)
prof.dr. Herman van de Werfhorst (Universiteit van Amsterdam)